

PREDLOG DOPOLNIL IN SPREMEMB K OS- NUTKU NOVE USTAVE

Najprej nekaj splošnih pripomb:

V pričujočih pripombah sva se držala objavljenega osnutka ustave v Poročevalec let.XVI, št 17, variantnih dodatkov in pripomb, ki so jih dali poslanci in poslanke na zasedanju skupščine, ki so tudi objavljeni v istem poročevalcu. V poskus "izboljšave" ustavnega predloga sva se spustila predvsem zato, ker je - žal - edini, in ker je očitno spet vsiljena "objektivna situacija" taka, da praktično nihče nima ne časa in ne moči za sestavljanje novega ali alternativnega, tudi midva sama ne. Kot pristaša "kratkih ustav" se torej kljub hudim pomanjkljivostim (predvsem na področju brutalnega črtanja domala vseh elementov "socialne države") vključujeva v razpravo na način, ki ga podaja predlog. Pripombe so zato večinoma že amandmajske.

1. Pripomba glede upoštevanih virov pri sestavljanju ustave:

Meniva, da ni bil upoštevan eden od pomembnih virov, ki se nanaša na pravice žensk in sicer:

Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, sprejeta 1979, ratificirana 1981, kjer se v drugem členu države članice zavezujejo

a) da bodo vključile načelo enakopravnosti moških in žensk v svoje nacionalne ustave ali ustrezne zakone, če tega že niso storile, ter da bodo z zakonskimi in drugimi ustreznimi ukrepi zagotovile njegovo praktično uporabo

b) da bodo prepovedale z ustreznimi zakonskimi in drugimi ukrepi, po potrebi sankcijskimi, vse oblike diskriminacije žensk

c) da bodo uvedle pravno varnost pravic žensk enakopravno z moškimi in bodo prek pristojnih nacionalnih sodišč in drugih javnih institucij zagotovile učinkovito varstvo žensk pred vsakim diskriminacijskim postopkom.

To je osnova iz katere izhajajajo drugi zakonski drugi zakonski akti in mednarodna priporočila, ki se nanašajo tudi na socialne in ekonomske pravice. (Npr. MOD št. 113 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju - delavci z družinskimi obveznostmi - 7/87)

2. Jezik ustave

Ustava se eksplicitno naslavlja samo na državljane, torej zavestno izpušča dikcijo, ki je v slovenskem jeziku za razliko od nekaterih ostalih možna, čeprav je vse bolj zapostavljena, namesto, da bi se poudarjeno uveljavljala. Na ta način že na jezikovni ravni diskriminira državljanke (kljub temu, da se vidnejši politični predstavniki se ob različnih priložnostih sporadično tudi sklicujejo na državljanke).

V ustavo je treba vključiti **dvospolno dikcijo**, sicer bo več kot polovica državljanstva že eksplicitno izključena iz ustave (Prvi stavek se naj tako glasi: "Država Slovenija je suverena republika slovenskega naroda in vseh njenih državljanov in državljanek" ali "...državljanov/državljanek".)

3.Preambula

Svetost življenja ne spada v preambulo in ne v tekst ustave iz že večkrat nakazanih in dokazanih razlogov.

1.člen

Država Slovenija je suverena republika državljanov in državljanov Slovenije.

Utemeljitev: republika je oblika države in je iz države šele izpeljiva. Na vseh mestih, kjer se v ustavi govori o republiki je treba govoriti o državi. Iz teksta predloga pa je sicer nasploh razvidno, da se sestavljenci nekako bojijo besede **država**, **državno** (npr. sintagme državna lastnina).

13.člen

V člen dodati še "...ne glede na spolno usmerjenost", "domovino in poreklo", "duševni in telesni ustroj".

Utemeljitev: s tem se ob ostalem promovira tudi enakost drugače spolno usmerjenih, enakost ljudi z drugo domovino in poreklom, invalidov in duševno prizadetih - česar v nobenem primeru ne gre šteti pod "osebne okoliščine".

15.člen

Doda se "spolna usmerjenost"

17.člen

Dodati: "...oseba, ki ji je odvzeta prostost ima neodtujljivo

pravico takojšnjega kontakta z branilcem, ki si ga sama izbere.”

SPLOŠNO: V vseh členih, kjer so pravice, svoboščine in dolžnosti človeka in državljana/državljanke omejene zaradi "zavarovanja javnega reda, zdravja, nacionalne in javne varnosti, javne morale... črtati omejitve pravic iz tovrstnih razlogov. (npr. 37., 39., 42. člen, razen v 33. in v 37.členu, kjer ostane omejitev teh pravic v primeru kazenskega postopka).

Utemeljitev: Ob takšnih omejitvah - ki lahko podležejo samovoljnim interpretacijam oblasti - je možna zloraba omejevanja pravic.

35.člen

Črtati "družinskega", zasebno pomeni hkrati tudi družinsko.

36.člen

Za besedo "stanovanje" se doda beseda "osebno vozilo".

40.člen

Črta se beseda "bistveno".

Utemeljitev: s črtanjem te besede se prepreči samovoljna presoja o tem kaj je v nekem obvestilu ali informaciji bistveno in kaj ni.

41.člen

Drugi odstavek se črta.

Utemeljitev: čeprav otroci niso državljani/državljanke pa imajo neodtujljive pravice človeka - kar pomeni, da jim nihče, tudi starši ne, ne more vsiliti svojega svetovnega nazora, vere ali

moralnega prepričanja.

43.člen

Dodati v zadnji alineji "na vse funkcije". Vsi državljani/državljanke so enaki, zaradi tega ni mogoče določiti spodnje starostne meje za izvolitve na določene funkcije.

45.člen

Se črta. Odločanje o vojski & demilitarizaciji znotraj ustavne razprave - ki jo je oz. jo bo treba sprejeti v najbolj "nevarnem času" (volitve v Srbiji...) je vsiljeno. O tako daljnosežni odločitvi naj se sklepa na posebnem referendumu.

50.člen

Republika pomaga staršem, otrokom in mladini ter podpira zato potrebne ustanove.

V isti člen dodati drugi odstavek iz 51. člena z dodatkom: Ženske oz. starši imajo... in prvi odstavek 51. člena v celoti.

Obrazložitev: oba starša imata enake pravice in dolžnosti glede vzdrževanja, izobraževanja, vzgoje... otrok. Zaradi tega imata oba tudi enako pravico do podpore republike in socialne varnosti ob izvajanju zgornjih pravic in dolžnosti, razen pravic, ki pripadajo ženski neposredno ob nosečnosti, rojstvu otroka in neposredno po njej.

51.člen

Država priznava enakopravnost vseh oblik življenjskih skupnosti, jih varuje in podpira. Pravna razmerja v njih ureja zakon.

Utemeljitev:

Vse oblike življenjskih skupnosti (tako družinske kot druge) so nujno potrebne za osebni razvoj vsakega posameznika/posameznice. Zaradi tega so vse vredne enakega varstva, podpiranja in jih je treba priznati v imenu človekovih pravic.

52.člen

Vsakdo ima pravico do načrtovanja starševstva. Ženska ima pravico, da svobodno odloča o rojstvu svojega otroka.

Utemeljitev: kot jo je podala ZSMS-LS k svojemu predlogu.

53.člen

Besedilo 3. odstavka se spremeni tako kot je predlagala ZSMS-LS.

54.člen

Izpusti se drugi odstavek, upošteva se njegov variantni dodatek, zapisan v osnutku.

56., 58., 60., 61.člen

Upoštevati variantne dodatke v osnutku.

62.člen

Doda se "diskriminacije po spolu".

63.člen

Upošteva se predlog ZSMS-LS o romski etnični skupnosti

75.člen

Drugi odstavek: namesto "matere" se vstavi "nosečnice in starši z majhnimi otroci".

Utemeljitev: starši - tako ženske kot moški - imajo pravico in dolžnost v enaki meri skrbeti za svoje otroke, . Določba o varstvu žensk ali pa mater bi prejudicirala, da moški kot očetje nimajo omenjenih pravic in dolžnosti. Čeprav socialisti predlagajo, da se vstavi namesto beseda "matere" beseda "ženske", češ da gre za "varstvo ženskega spola nasploh", pa je popolnoma jasno, da bi taka določba diskriminirala "ženske kot spol". Upoštevati je treba, da se zakonodaja v zahodni Evropi na tem področju spreminja v prid varstva nosečnic in staršev, torej tako žensk kot moških. (Upoštevati poročilo MOD št. 113 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju - delavci z družinskimi obveznostmi - 7/87).

76.člen

Predlagani člen se črta, na njegovo mesto pa vpelje nov:

Zagotovljena je pravica ustanavljanja sindikatov in sindikalnega delovanja.

Utemeljitev: Kategorija "delavci", ki je zelo problematična, se je treba izogniti v ustavnem besedilu.

77.člen

Predlagani člen se črta, vpelje se nov:

Zagotovljena je pravica do stavke.

Utemeljitev: kot pri 76. Členu.

SPLOŠNO

V ustavi je treba eksplicitno prepovedati prisilno delo ter vpeljati pravice migrantov.

98.a in 98.b člen (Državni svet)

Naj se črtata, ali pa naj se v Državnem svetu zagotovi tudi spolna in starostna, nacionalna itd... struktura prebivalstva.

99.člen

Varianta se črta, ker starostna omejitev krši načelo enakosti državljanov in državljanek.

(tekst ni lektoriran)